

2301-23/2023

Политика

Политика за мерење и известување на јаглеродниот отпечаток на НЛБ Банка АД Скопје

1.1 верзија, општ интерен документ

Содржина

1.	Вовед	3
2.	Област на употреба и лица/субјекти должни да ја почитуваат	3
3.	GHG емисии и јаглероден отпечаток	4
3.1.	Што се GHG емисии?	4
3.2.	Јаглероден отпечаток	4
4.	Целта на јаглеродниот отпечаток за НЛБ Групација	4
5.	GHG Протокол	5
5.1.	Преглед на GHG протоколот	5
5.2.	Клучни принципи	6
5.3.	Делокруг	6
5.4.	Опсег 3: Емисии засновани на портфолио	8
6.	Врска со други меѓународни стандарди за одржливост	9
6.1.	UN SDG: Цел 13	9
6.2.	Глобална иницијатива за известување (GRI) 305	9
6.3.	UNEP FI и Net zero banking alliance	9
7.	Стручна рецензија	10
8.	Методолошки пристап	11
8.1.	Поставување на методологија	11
8.2.	Собирање на податоци	12
8.3.	Моделирање на податоци	13
8.4.	Толкување на резултати и поставување на KPI	13
8.5.	Потврда на извештајот за јаглероден отпечаток	14
8.6.	Обелоденување и известување	14
9.	Преодни и завршни одредби	14
10.	Референтни документи	14
11.	Изјава на лицето кое го подготви Интерниот документ за усогласеност и одобрување на Интерниот документ	14

Хронологија на измени

Издание	Датум	Опис
1.издание	27.01.2022	Политина за мерење и известување на јаглеродниот отпечаток на НЛБ Банка АД Скопје
1,1 издание	27.01.2023	Годишно обновување

1. Вовед

Емисијата на антропогени стакленички гасови (GHG) влијаат на климатски промени со многу побрзо темпо отколку што очекуваше научната заедница, што беше претставено и во б. Извештај за процена на IPCC. Затоа е од суштинско значење веднаш да се одговори на тоа.

Со воведување на Рамката за одржливост на НЛБ Групацјата, НЛБ Групацјата и официјално се обврза на интегрирање на одржливоста во своето банкарско работење. Постојат три клучни столбови на нашите одржливи перформанси, кои јасно ги насочуваат активностите на НЛБ Групацјата поврзани со тоа:

- i) Придонес кон општеството
- ii) Одржливи финансии
- iii) Одржливо работење

Во врска со управувањето со јаглеродниот отпечаток на НЛБ Групацја, столбот за Одржливо работење е најважен. Се однесува на управување со нашите директни еколошки и социјални (ESG) влијанија и осигурува дека работиме етички и ефикасно. Според тоа, **основата за усвојување на оваа Политика** е Рамката за одржливост на НЛБ Групацјата, поконкретно столбот iii) одржливо работење, во согласност со релевантните насоки на ЕУ и UNEP FI.

Имајќи го предвид горенаведеното, **целта на овој документ** е да ја воведи Политиката за јаглероден отпечаток во НЛБ Групацја и во НЛБ Банка АД Скопје како суштински чекор кон мерење, управување и известување за нашите перформанси во однос на емисиите на CO₂. Поради тоа, целта е да го оцениме нашиот корпоративен ланец на вредности и да преземеме соодветни мерки и да го прилагодиме нашиот деловен модел кога и доколку е потребно.

По направеното стручно согледување на јаглеродниот отпечаток во банкарската индустрија, јасно е дека овој сет на информации стана деловен стандард, дури и стандард во формуларите за евалуација од инвеститорите и агенциите за рејтинг на одржливоста. Со цел да се зголеми нејзината видливост, резултатите од мерењето на јаглеродниот отпечаток на НЛБ Групацја ќе бидат инкорпорирани и во годишниот Извештај за одржливост на Групацјата, заедно со целите и годишните цели.

Овој интерен документ ја претставува интерната Политика за пресметување на јаглеродниот отпечаток на сопственото работење на НЛБ Групацјата и оттука го обезбедува клучниот методолошки пристап за тоа зошто и како ќе се врши известувањето за јаглеродниот отпечаток за НЛБ Групацјата. Во врска со тоа, НЛБ Групацјата ќе го користи Протоколот за стакленички гасови (GHG Протокол), кој претставува најшироко користен светски стандард за пресметување на GHG¹.

Посебно треба да се истакне дека НЛБ Банка АД Скопје ќе ги обезбеди сите потребни податоци, како што ќе биде побарано од страна на НЛБ дд, со цел нејзиниот јаглероден отпечаток да биде пресметан и вклучен во јаглеродниот отпечаток на НЛБ Групацјата.

2. Област на употреба и лица/subjekти должни да ја почитуваат

- Деловен Сектор за Финансиско управување
- Сектор за Ризици, евалуација и контрола
- Сектор за кредитни ризици
- Сектор за логистика на Банката

¹ Во 2016 год., 92% од компаниите на Fortune 500 листата кои одговорија на CDP (претходно Проект за обелоденување на јаглерод) го користеа GHG Протоколот, што јасно ја покажа неговата широко распространета улога во обелоденување на емисиите на GHG. Покрај во деловното работење, тој обезбедува и рамка за властите и другите ентитети

само за интерна употреба

3. GHG емисии и јаглероден отпечаток

3.1. Што се GHG емисии?

Стакленички гасови се гасови во атмосферата на Земјата кои произведуваат ефект на стаклена градина. Повеќето стакленички гасови можат да имаат или природен или антропоген (направен од човекот) извор. GHG гасовите имаат сериозно влијание врз енергетската рамнотежа на Земјата, предизвикувајќи таканаречен ефект на стаклена градина - загревање на атмосферата на Земјата.

GHG Протоколот опфаќа пресметување и известување за шест GHG емисии покриени со Протоколот од Кјото:

- јаглерод диоксид (CO₂)
- метан (CH₄)
- азотен оксид (N₂O)
- хидрофлуоројаглероди (HFCs)
- перфлуоројаглероди (PFCs) и
- сулфур хексафлуорид (SF₆)

Помеѓу наведените CO₂ е примарен GHG гас што се емитува преку човековите активности, па оттука преземањето соодветни мерки за намалување на неговите емисии е од најголемо значење.

3.2. Јаглероден отпечаток

За правилно адресирање на прашањата за одржливоста, важно е да се напомене значењето на јаглеродниот отпечаток и неговата разлика во однос на окружувањето (или еколошкиот отпечаток), бидејќи овие две фрази често се погрешно интерпретирани.

Јаглеродниот отпечаток е количината на емисии на CO₂ поврзани со сите активности на лице или друг ентитет (на пр., зграда, корпорација, земја итн.). Ги вклучува директните емисии, како што се оние што се резултат на согорување на фосилни горива во производството, греењето и транспортот, како и емисиите потребни за производство на електрична енергија поврзана со потрошените стоки и услуги. Покрај тоа, концептот на јаглероден отпечаток, исто така, често ги вклучува емисиите на други гасови ефект на стаклена градина, пресметани во еквиваленти на CO₂.

Од друга страна, **еколошкиот отпечаток** е мерка за барањата што ги поставува една личност или група луѓе за глобалните природни ресурси. Таа стана една од најшироко користените мерки за влијание на човештвото врз животната средина и се користи за да се истакне и очигледната неодржливост на тековните практики и нееднаквостите во потрошувачката на ресурси меѓу и во земјите. Нејзината анализа може да покаже дали една земја живее во биокапацитетот на сопствената територија или дали е „еколошки должник“, потпирајќи се на еколошкиот „капитал“ на другите делови од светот.

За целите на обелоденување на јаглеродниот отпечаток за НЛБ Групација и со оглед на природата на деловните активности на НЛБ Групацијата, известувањето за GHG првенствено ќе се однесува само на емисиите на CO₂. НЛБ Банка АД Скопје ќе ги обезбеди сите потребни податоци, како што ќе биде побарано од страна на НЛБ дд.

само за интерна употреба

4. Целта на јаглеродниот отпечаток за НЛБ Банка АД Скопје

Постојат неколку важни причини што може да ги постигне НЛБ Групацијата со воведување (т.е. мерење и известување) на Јаглеродниот отпечаток во своето одржливо работење. Важно е да се истакне дека постојат две различни димензии при мерење и известување:

- а) сопствено работење: јаглероден отпечаток што се јавува преку редовните активности на НЛБ Банка АД Скопје,
- б) јаглероден отпечаток на портфолиото: јаглероден отпечаток што се јавува како последица на финансирање и инвестициски активности.

Посебно треба да се истакне дека во првата година од пресметката ќе се пресметуваат Опсег 1 и 2 од страна на НЛБ дд. Емисиите базирани на портфолиото, кои се вбројуваат во Опсег 3 (Категорија 15), се планира да бидат вклучени во следната година и се под одговорност и извршување на Секторот за управување со ризици во НЛБ дд. Одговорноста за внесување на податоците за емисиите засновани на портфолио е во согласност со КУС процесот и организациските единици поврзани со него. Опсег 3 Категорија 15 сепак е споменат во оваа Политика, бидејќи GHG Протоколот е една од најпрепознатливите методолошки рамки и за пресметки на емисиите на јаглерод базиран на портфолио. Сите пресметки ќе бидат изготвени од страна на НЛБ дд.

Клучни причини за воведување јаглероден отпечаток во НЛБ Банка АД Скопје:

- 1) **намалување на сопствените емисии на CO₂ и оттука придонес во борбата против глобалното затоплување**
 - поставување на KPI поврзани со климата (за сопственото работење и базирано на јаглеродниот отпечаток на портфолиото)
 - идентификување на најголемиот извор на емисија и преземање соодветни мерки за економично намалување
 - партнерство со добавувачи и други компании во синџирот на вредности за намалување на GHG емисиите
 - постигнување на крајната цел, да се биде јаглеродно неутрален најдоцна до 2050 година
- 2) **подобрување на условите за ESG рејтинг на НЛБ Гупацијата**
- 3) **придржување до регулаторните/барањата за усогласеност**
- 4) **да се задоволат потребите на релевантните заинтересирани страни, првенствено инвеститорите, клиентите и граѓанското општество**
 - известување за излезните емисии и целите
 - известување за намалување на емисиите во рамките на UNEP FI, UN PRB иницијативата
- 5) **зголемување на ефикасноста на работењето и намалување на трошоците**
- 6) **подобрување на корпоративниот углед и одговорност преку јавно објавување и водство**

Дополнителни можности и придобивки:

- i. да се стане лидер на пазарот во Земјата во поглед на **прилагодување на мерките за намалување на CO₂**
- ii. **да се учи** од процесот на пресметка на емисиите што ќе биде важно при оценување на нашите клиенти во овој поглед
- iii. **да се стане препознатлива** како еколошки свесна банка која привлекува можности за инвестирање
- iv. **да се надгради** имиџот на работодавачот во смисла на поддршка на одржливо работење/инвестиции
- v. **да се учи**, во случај на потреба да се врши неутрализирање, евентуално да се учествува на GHG пазарите

5. GHG Протокол

5.1. Преглед на GHG Протоколот

GHG Протоколот воспоставува сеопфатни глобални стандардизирани рамки за мерење и управување со емисиите на стакленички гасови (GHG) од работењето на приватниот и јавниот сектор, синџирите на вредности и активностите за ублажување. Изграден е на 20-годишно партнерство помеѓу Институт

само за интерна употреба

за светски ресурси (WRI) и Светскиот деловен совет за одржлив развој (WBCSD), кои кон крајот на 1990-тите ја препознаа потребата за меѓународен стандард за корпоративно пресметување на GHG. Првото издание беше објавено во 2001 година и оттогаш редовно се ажурира. Упатството појаснува како компаниите можат да ги мерат емисиите од набавката на електрична енергија и други енергетски производи и да ги земат предвид емисиите низ нивните синџири на вредности. GHG Протоколот не одговара на ниту една еколошка политика и затоа е неутрален во својата методологија.

Постојат неколку различни стандарди во Рамката на GHG Протоколот:

- Корпоративен стандард (Стандард за корпоративно пресметување и известување)
- Корпоративен синџир на вредности (Опсег 3) Стандард за пресметување и известување
- GHG Протокол за градови
- Стандард за производ
- Проектен протокол

Во 2016 година, 92% од компаниите на Fortune 500 листата кои одговорија на CDP (претходно Проект за обелоденување на јаглерод) го користеа GHG Протоколот, што јасно ја покажа неговата широко распространета улога во обелоденувањето на емисиите на GHG. Покрај во деловното работење, тој обезбедува и рамка за властите и другите ентитети.

GHG Протокол Корпоративен Стандард, кој е примарен стандард за мерење и известување за емисиите, се фокусира само на пресметување и известувањето за емисиите. Не бара информациите за емисиите да се известуваат до WRI или WBCSA и не обезбедува стандард за тоа како треба да се спроведе процесот на верификација. Постојат неколку други GHG програми (на пр. шеми за GHG тргување, GHG регистри, протоколи специфични за сектори итн.), а GHG Протоколот е компатибилен со повеќето од нив.

5.2. Клучни принципи

Принципите врз кои е заснован GHG Протоколот се општо прифатени принципи за финансиско пресметување и известување:

РЕЛЕВАНТНОСТ	Осигурете се дека GHG инвентарот соодветно ги одразува GHG емисиите на компанијата и им служи на потребите на корисниците за донесување одлуки – како интерни така и надворешни за компанијата.
КОМПЛЕТНОСТ	Пресметување и известување за сите извори и активности на GHG емисии во рамките на одбраната граница на инвентар. Откријте и оправдајте какви било конкретни исклучоци.
ДОСЛЕДНОСТ	Користете конзистентни методологии за да овозможите сериозни споредби на емисиите со текот на времето. Транспарентно документирајте какви било промени на податоците, границата на инвентарот, методите или кои било други релевантни фактори во временските серии.
ТРАНСПАРЕНТНОСТ	Решавајте ги сите релевантни прашања на фактички и кохерентен начин, врз основа на јасна ревизорска трага. Обелоденете ги сите релевантни претпоставки и направете соодветни референци за сметководствените и пресметковните методологии и изворите на податоци што се користат.
ТОЧНОСТ	Осигурете дека квантификацијата на GHG емисиите е систематска, не е ниту над ниту под реалните емисии, колку што може да се процени, и дека неизвесностите се намалени колку што тоа е можно. Постигнете доволна точност за да им овозможите на корисниците да донесуваат одлуки со разумна гаранција во поглед на интегритетот на пријавените информации.

само за интерна употреба

5.3. Опсег

За да се помогне да се опишат директните и индиректните извори на емисии, да се подобри транспарентноста и да се обезбеди корисност за различни типови на организации и различни типови климатски политики и деловни цели, дефинирани се три „опсега“ (опсег 1, опсег 2 и опсег 3) за пресметување на GHG и за целите на известување. Компаниите одделно ќе водат сметка и известуваат во најмала рака за опсег 1 и 2. Важно е да се истакне дека емисиите од Опсег 1, 2 и 3 меѓусебно се исклучуваат.

ОПСЕГ 1: Директни GHG емисии

- емисии во сопственост или контролирани од компанијата,
- на пример, емисии од согорување во сопствени или контролирани котли, печки, возила итн.

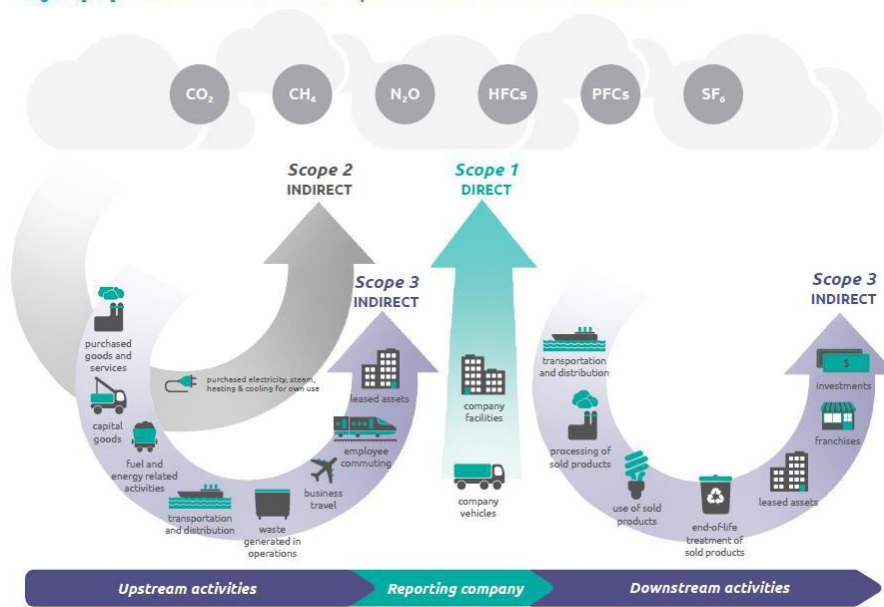
ОПСЕГ 2: Индиректни GHG емисии од електрична енергија

- емисиите од производство на купена електрична енергија што ја троши компанијата. Купената електрична енергија се дефинира како електрична енергија што е купена или на друг начин внесена во организациската граница на компанијата.

ОПСЕГ 3: Други индиректни GHG емисии

- опционално за категоријата известување што овозможува известување за какви било други релевантни индиректни емисии,
- последица на активностите на компанијата, но настануваат од извори кои не се во сопственост или контролирани од компанијата,
- 15 категории (како што е дефинирано со GHG Протоколот), меѓу другото: купени стоки и услуги, службено патување (со исклучок на патување направено со деловен возен парк и вклучено во Опсег 1), вработени кои секојдневно патуваат до работа (опционално: работење на далечина), отпад создаден во работењето, франшиза, инвестиции и сл.
- не е задолжителен Опсег за пријавување.

Figure [1.1] Overview of GHG Protocol scopes and emissions across the value chain

Слика 1: Преглед на опсегот на известување за GHG емисиите

Извор: GHG Протокол, Корпоративен стандард за пресметување и известување, ревидирано издание

само за интерна употреба

Emissions type	Scope	Definition	Examples
Direct emissions	Scope 1	Emissions from operations that are owned or controlled by the reporting company	Emissions from combustion in owned or controlled boilers, furnaces, vehicles, etc.; emissions from chemical production in owned or controlled process equipment
Indirect emissions	Scope 2	Emissions from the generation of purchased or acquired electricity, steam, heating, or cooling consumed by the reporting company	Use of purchased electricity, steam, heating, or cooling
	Scope 3	All indirect emissions (not included in scope 2) that occur in the value chain of the reporting company, including both upstream and downstream emissions	Production of purchased products, transportation of purchased products, or use of sold products

Слика 2: Преглед на Опсезите

Извор: GHG Протокол, Корпоративен стандард за пресметување и известување, ревидирано издание

Во 2021 година ќе се пресметуваат Опсег 1 и Опсег 2, додека во наредната година за НЛБ Групацијата ќе има постепено вклучување на поодделни категории од Опсег 3. НЛБ Банка АД Скопје ќе ги обезбеди сите потребни податоци, како што ќе биде побарано од страна на НЛБ дд.

5.4. Опсег 3: Јаглероден отпечаток на портфолиото

Постојат петнаесет категории во Опсег 3, според кои компанијата што известува може да ги адресира своите емисии на јаглерод (за целосната листа, погледнете го Прилогот).

Меѓу другото, емисиите засновани на портфолио се наведени во Опсег 3, поконкретно категорија 15. GHG Протоколот експлицитно ја посочува оваа категорија за финансиски институции, т.е. комерцијални банки, инвеститори и компании кои обезбедуваат финансиски услуги. Во овој поглед, инвестициите се категоризираат како downstream опфат 3 категорија, бидејќи обезбедувањето капитал или финансирање е услуга што ја пружа компанијата што известува.

За потребите на пресметување на GHG, овој стандард ги дели финансиските инвестиции на четири типа:

- капитални инвестиции,
- должнички инвестиции,
- проектно финансирање,
- управувани инвестиции и услуги за клиенти.

Емисиите од инвестиции треба да се алоцираат на компанијата која известува врз основа на пропорционалниот удел на инвестициите на компанијата што известува. Бидејќи инвестициските портфолија се динамични и можат често да се менуваат во текот на извештајната година, компаниите треба да ги идентификуваат инвестициите со избирање фиксна временска точка, како што е 31 декември од извештајната година, или користејќи репрезентативен просек во текот на извештајната година.

само за интерна употреба

Пресметката на јаглеродниот отпечаток на кредитното и инвестициското портфолио во НЛБ се врши од страна на Секторот за управување со ризици, земајќи ги предвид и соодветните регулаторни барања. Во 2021/2022 година, Секторот за управување со ризици ќе спроведе ЕСВ климатски стрес-тестови, кој го наметнува јаглеродниот отпечаток на портфолиото на НЛБ. НЛБ Банка АД Скопје ќе ги обезбеди сите потребни податоци, како што ќе биде побарано од страна на НЛБ дд.

6. Врска со други меѓународни стандарди за одржливост

Пресметката на јаглеродниот отпечаток/Известувањето за емисии е вклучено и во некои од најистакнатите меѓународни рамки за одржливост кои НЛБ, исто така, ги следи и известува согласно своите насоки како што се Целите за одржлив развој на Обединетите нации (UN SDG), Иницијативата за глобално известување (GRI) и Програмата за животна средина на Обединетите нации Финансиска иницијатива – Принципи за одговорно банкарство (UNEP FI PRB).

6.1. UN SDG: Цел 13

SDG Цел 13 се залага за преземање акција за борба против климатските промени и нивните влијанија. Ја поддржува идејата за пренасочување на економиите кон јаглеродна неутралност и оттука намалување на GHG емисиите, со следење на 1,5°C сценариото (т.е. одржување на зголемувањето на глобалната просечна температура под 1,5°C над преиндустриското ниво). Со подготовка на Јаглеродниот отпечаток на НЛБ Групацијата, придонесуваме за поддршка на SDG 13 и адресирање на глобалната потреба за намалување на GHG емисиите. Ова може конкретно да се посочи како прв чекор, следен со воведување на соодветни мерки, во Извештајот за одржливост на Групацијата.

6.2. Глобална иницијатива за известување (GRI) 305

GRI стандардот за известување за одржливост, според кој НЛБ Групација го подготвува својот годишен CSR извештај веќе неколку последователни години, ја вклучува и Категоријата 305: Емисии. Според тоа, ентитетот кој известува може да известува според следниве категории:

- 305-1: Директни (Опсег 1) GHG емисии
- 305-2: Индиректни (Опсег 2) GHG емисии од електрична енергија
- 305-3: Други индиректни (Опсег 3) GHG емисии
- 305-4: Интензитет на GHG емисии
- 305-5: Намалување на GHG емисии
- 305-6: Емисија на супстанции кои го исцрпуваат озонот (ODS)
- 305-7: Азотни оксиди (NOx), сулфурни оксиди (SOx) и други значајни емисии во воздухот

GRI 305 го користи GHG Протоколот како стандардна методологија за пресметување на GHG емисиите. Во Извештаите за одржливост на НЛБ Групацијата ќе бидат пријавени соодветни категории 305-1 до 305-5. За потребите на НЛБ Групацијата, GRI известувањето ќе биде воведено во Извештајот за одржливост.

6.3. UNEP FI и Net zero banking alliance

Net Zero Banking Alliance (NZBA) обединува 53 банки од 27 земји, што претставува речиси четвртина од глобалните банкарски средства (над 37 трилиони УСД), кои се посветени на усогласување на нивните кредитни и инвестициски портфолија со нето-нула емисии до 2050 година.

NZBA ќе ја зајакне, забрза и поддржи имплементацијата на стратегиите за декарбонизација, обезбедувајќи меѓународна кохерентна рамка и насоки за работа, поддржани со искуството од колегите од пионерски банките кои први ја усвоија стратегијата на декарбонизација. Ја препознава виталната улога на банките во поддржување на глобалната транзиција на реалната економија кон нето-нула емисии.

само за интерна употреба

Банките членки на Алијансата треба да ја потпишат изјавата за обврзување и да ги користат придружните Упатства за поставување климатски таргети (цели). Како што е подготвено од UNEP FI, меѓу другото:

- воспоставување основна линија на емисии и годишно да се мери и да се известува за емисиите
- поставување одредена цел на минимум за 2030 и 2050 година (или порано)
- посредните цели ќе се поставуваат на секои 5 години по почетната привремена цел
- обезбедување преглед на планираните активности за исполнување на целите, кои ќе имаат фокус на постигнување влијание во реалната економија
- одобрување на целите од највисокото извршно ниво во банката итн.

Известувањето се врши врз основа на GHG Протоколот и придружната рамка, додека НЛБ, како потписник на UNEP FI PRB, може да стане потписник на NZBA без никакви дополнителни трошоци. Важно е да се истакне дека во моментот на подготовката на овој документ, НЛБ сè уште не е приклучена на NZBA и ќе ја разгледа оваа опција во H2 2022 година.

7. Стручна рецензија

Од страна на НЛБ дд направен е преглед на извештаите за јаглеродниот отпечаток/извештаите за одржливост на некои од најистакнатите меѓународни банки/банкарски групации.* Во продолжение се клучните поенти во однос на јаглеродниот отпечаток:

- сите банки го применија GHG Протоколот како методологија за пресметување на јаглеродниот отпечаток на нивното сопствено работење
 - сите три Опсези
 - според Опсегот 3, мнозинството колеги известуваат: службено патување, вода, хартија и во некои случаи и отпад
- сите имаат јасни цели за намалување на емисиите (сопствено работење и мнозинството, исто така, и портфолио)
- според емисиите на портфолиото:
 - Santander има јасни цели да постигне „нето нула“ емисија на јаглерод во нивното портфолио низ Групацијата до 2050 година²
 - Nordea, исто така, вети нето нула до 2050 година, додека има привремена цел да ги намали емисиите на јаглерод од кредитните и инвестициските портфолија за 40-50% до 2030 година³
 - ING има многу јасен и детален пристап кон мерењето на емисиите во нивното портфолио⁴
 - некои, исто така, анализираа (дел од) нивното портфолио по емисии на јаглерод (Опсег 3, Категорија 15)
- покрај намалувањето на CO₂, сите наведени други еколошки мерки што резултираат со намалување на емисиите на CO₂, како што се:
 - употреба на 100% RE во нивното работење
 - електрификација на нивните возни паркови
 - намалување на службени патувања со авион
 - поддршка за делумен режим на работа дома-канцеларија
 - отстранување на еднократната пластика од нивното работење
- сите имаат Извештај за емисии вклучен во нивните Извештаи за одржливост
- ING има планови за неутрализирање на нивниот јаглероден отпечаток со купување доброволни јаглеродни единици (VCU)

Во однос на пресметките на емисиите во кредитните и инвестициските портфолија, колегите се повикуваат на методологијата на Работната група за финансиски обелоденувања поврзани со климата (TCFD)⁵.

* Barclays, ING, Nordea, JYSKE, Santander, RBI

² <https://www.santander cib.com/blog/news/our-ambition-be-net-zero-2050>

³ <https://www.esqtoday.com/nordea-sets-emissions-targets-for-lending-and-investment-portfolios-aiming-for-net-zero-by-2050/>

⁴ <https://www.ing.com/Sustainability/Our-Stance/Climate.htm>

⁵ <https://www.fsb-tcfd.org/>

8. Методолошки пристап користен од страна на НЛБ Групацјата

Изведувањето на Јаглеродниот отпечаток ги има следниве клучни чекори:

- 1) Поставување на методологија, организациски и оперативни граници
- 2) Собирање на податоци
- 3) Моделирање на податоци
- 4) Толкување на резултатите и поставување на КРП
- 5) Потврда на извештајот за јаглероден отпечаток
- 6) Обелоденување и известување

8.1. Поставување на методологија

За да може извештајот да биде транспарентен и да ја одразува работата и структурата на компанијата што известува, треба да се изберат соодветни организациски и оперативни граници.

Организациски граници

Бидејќи постојат многу различни правни форми на известување на компаниите и нивно инкорпорирање во група на компании, определувањето на организациските граници и оттука ограничувањето на опсегот на јаглеродниот отпечаток на компанијата е од големо значење.

Во случајот на НЛБ и во согласност со нејзината организациона шема, ќе се земе предвид најголемиот опсег на основни банкарски членки на НЛБ Групацјата.

Оперативни граници

За корпоративно известување, постојат два различни пристапи, кои може да се користат за консолидирање на GHG емисиите во однос на оперативните граници:

- i. **Пристап удел во капиталот:** компанијата ги пресметува GHG емисиите од работењето според нејзиниот удел во капиталот во работењето. Вообичаено, уделот на економските ризици и награди во една операција е усогласен со процентот на сопственост на компанијата врз таа операција и уделот во капиталот вообичаено ќе биде ист како и процентот на сопственост. Онаму каде што тоа не е случај, економската суштина на односот што компанијата го има со работењето секогаш ја надминува формата на законска сопственост за да се осигури дека уделот во капиталот го одразува процентот на економски интерес. Принципот на економска суштина кој има преседан над правната форма е во согласност со меѓународните стандарди за финансиско известување.
- ii. **Пристап контрола:** компанијата учествува со 100% од GHG емисиите од операциите над кои има контрола. Контролата може да се дефинира или во финансиска или оперативна смисла. При користење на пристапот на контрола за консолидирање на GHG емисиите, компаниите треба да изберат помеѓу следниве критериуми:
 - a) **Критериуми за оперативна контрола** → компанијата има оперативна контрола врз работењето доколку поранешната или една од нејзините подружници има целосно овластување да ги воведат и имплементира своите оперативни политики во работењето. Според пристапот на оперативна контрола, компанијата учествува со 100% емисии од операциите врз кои таа или една од нејзините подружници има оперативна контрола.
 - b) **Критериуми за финансиска контрола** → ако компанијата има способност да ги насочува финансиските и оперативните политики на контролираната компанија со цел да стекне економски придобивки од нејзините активности. Во овој случај, економската суштина на односот помеѓу компанијата и работењето има предност

само за интерна употреба

пред правниот сопственички статус. Компанијата има финансиска контрола врз работењето за потребите на пресметување на GHG ако работењето се смета како групација или подружница за целите на финансиската консолидација, т.е., ако работењето е целосно консолидирано во финансиските сметки. Ако се избере овој критериум за да се утврди контролата, емисиите од заеднички потфати каде што партнерите имаат заедничка финансиска контрола се пресметуваат врз основа на пристапот удел во капиталот

Consolidation approach	Description
Equity share	Under the equity share approach, a company accounts for GHG emissions from operations according to its share of equity in the operation. The equity share reflects economic interest, which is the extent of rights a company has to the risks and rewards flowing from an operation.
Financial control	Under the financial control approach, a company accounts for 100 percent of the GHG emissions over which it has financial control. It does not account for GHG emissions from operations in which it owns an interest but does not have financial control.
Operational control	Under the operational control approach, a company accounts for 100 percent of the GHG emissions over which it has operational control. It does not account for GHG emissions from operations in which it owns an interest but does not have operational control.

Слика 3: Пристапи на оперативни граници

Извор: GHG Протокол, Корпоративен стандард за пресметување и известување, ревидирано издание

Во случајот на НЛБ Групацијата и врз основа на финансиското сметководство, ќе се примени пристапот за Финансиска контрола за НЛБ д.д. заедно со Основните членови на групацијата. Единствен исклучок е Банкарт (Bankart), каде што ќе се користи пристапот удел во капиталот.

8.2. Собирање на податоци

Податоците и информациите поврзани со јаглеродниот отпечаток од работењето на НЛБ Групацијата се собираат од различни извори. Вообичаените податоци кои треба да се соберат вклучуваат потрошувачка на енергија (гориво, греење, ладење), потрошувачка на електрична енергија, емисии од транспортот, како и вода и создавање отпад.

Почетниот сет на податоци е приложен во Прилогот, додека главната рамка и потреби да се соберат и консолидираат (пристап од горе надолу) за:

- **земја** (пазар)
- **банкарска членка**
- **сите простории** на секоја банкарска членка

Во првата пресметковна година, односно 2021 година, ќе се пресметуваат Опсег 1 и 2.

8.3. Моделирање на податоци

Податоците собрани во претходниот чекор потоа се користат во модел, кој преку соодветни равенки и фактори на емисии ги преведува влезните податоци во унифицирано мерење на кг CO₂ еквивалент.

Во согласност со моделирањето на податоците, се подготвува методолошки извештај. Последново

само за интерна употреба

транспарентно ги прикажува изворот на податоци, факторите на емисија, претпоставките каде што е потребно и соодветните равенки итн., со цел секоја заинтересирана страна да ја прегледа методолошката рамка доколку е потребно.

За секоја пресметковна година, моделот ќе се прилагодува врз основа на достапноста на податоците, но сепак следејќи ги клучните принципи на GHG Протоколот. Врз основа на влезните податоци, пресметката по Опсег ќе биде соодветно извршена, следејќи ги соодветните равенки за конверзија.

Значајни структурни промени како што се преземања и спојувања се дел од банкарското работење, па затоа треба да се земат предвид при пресметките и се особено важни од перспектива на споредба во одреден временски период.

Првиот важен чекор е поставување на базната година, според која се мерат перформансите на компанијата. Оттука, во случај компанијата да претрпи значителни структурни промени, емисиите од базната година можеби ќе треба повторно да се пресметаат.

Земајќи ги предвид пандемијата со Ковид-19 и мерките кои се на сила, кои се совпаѓаат и со намалувањето на јаглеродниот отпечаток (на пр. домашна канцеларија), базна година за НЛБ Групациската е 2019 година.

8.4. Толкување на резултатите и поставување на KPI

Толкувањето на резултатите е суштински чекор во подготовката на Извештајот за јаглеродниот отпечаток, особено затоа што влијае на понатамошните чекори за намалување на отпечатокот. Со оглед на резултатите, следуваат следниве активности:

- идентификување на најголемиот извор на емисија во рамките на работењето на банката.
- идентификување на приоритетни области и мерки за намалување на емисиите, заедно со градење на сценарија.
- поставување на KPI (особено важно по првата пресметка) и временска рамка за нивно постигнување.
- поставување на буџет.

Крајната цел, кон која се стремиме, е **да станеме јаглеродно неутрални**, односно НЛБ Групациската со своите оперативни активности да не предизвикува никакви емисии на CO₂. Меѓутоа, без оглед на ефикасноста и обемот на мерките, секоја година најверојатно ќе има одредена количина на емисии на јаглерод што ќе остане да се испушти. **Неутрализирањето на јаглеродот** е начин да се компензира за емисиите на компанијата со финансирање еквивалентна заштеда на јаглерод диоксид на друго место. На тој начин, неутрализирањето на јаглеродот им нуди на компаниите да инвестираат во еколошки проекти (на глобално ниво), со цел да го урамнотежат нивниот јаглероден отпечаток. Проектите генерално се поврзани со енергетска ефикасност, производство на обновлива енергија, ефикасно осветлување итн., и се дизајнирани да ги намалат идните емисии.

8.5. Потврда на извештајот за јаглероден отпечаток

Верификацијата е објективна процена на точноста и комплетноста на известувањето. Дополнително, во случајот на НЛБ Групациската, таа обезбедува објективност во случај на потреба од презентирање на методологијата и извештајот пред инвеститорите или кои било други заинтересирани страни (на пр. медиуми).

Потврдата може да се направи на следниов начин:

- **интерна верификација**: лице од организацијата, кое не било вклучено во подготовката на извештајот, ја разгледува и ја потврдува точноста на извештајот и неговите резултати.
 - Со оглед на организациската структура на НЛБ Групациската, како и земајќи ја предвид ограничената стручност на вработените надвор од организациската единица Одржливост, ова не е најоптималниот пристап за НЛБ Групациската.
- **надворешна верификација**: независна трета страна е вклучена да ја разгледа и потврди точноста и коректноста на GHG Извештајот.

само за интерна употреба

Во случај на НЛБ Групацијата и нејзиното декларирање на одржлив пат, како и нејзината позиција и влијание на пазарот, **потребна е независна надворешна верификација на редовна основа** за да се потврдат Извештаите за јаглеродниот отпечаток. Исто така, имајќи ги предвид инвеститорите и другите надворешни заинтересирани страни, ваквата верификација значително ќе ја зголеми релевантноста на GHG извештајот и ќе има влијание врз голем број аспекти поврзани со Одржливоста на НЛБ Групацијата, на пр. позитивно влијае на нашиот ESG рејтинг, корпоративна одговорност итн.

8.6. Обелоденување и известување

Извештајот за јаглеродниот отпечаток ќе се објавува редовно:

- во Извештајот за одржливост на НЛБ Групацијата (надворешно)
- во НЛБ Нет (интерно)
- дополнително, на други канали за комуникација како што е усогласено со Комуникација.

Покрај ова, резултатите ќе бидат пријавени до нашите инвеститори и друга заинтересирана јавност, заедно со прашањата што ги добиваме.

Извештајот за јаглеродниот отпечаток ќе се работи на годишно ниво се до дополнително известување.

9. Преодни и завршни одредби

Овој интерен документ влегува во сила со усвојување од страна на надлежните тела на НЛБ Банка АД Скопје.

10. Референтни документи

- Рамка за одржливост на НЛБ Групацијата,
- Програма за одржливост на НЛБ Групацијата,

11. Изјава на лицето кое го подготви Интерниот документ за усогласеност и одобрување на Интерниот документ

» Лицето кое го изготви интерниот документ со ова гарантира дека интерниот документ е доставен на преглед, усогласување и одобрување до сите организациски единици во Банката кои се засегнати од предложениот интерен документ или неговите измени, и истите го одобрија. Интерниот документ е усогласен со нив на начин што неговата содржина е јасна, усогласена со другите интерни документи на Банката и не е во спротивност со други интерни документи на Банката. «

Подготовка и ревизија

Име и презиме	Причина за потпишување
Богоја Китанчев Советник на Управен Одбор, ESMS Officer	Усвоил и прегледал

во Скопје, 27.01.2023

Блаж Бродњак
Председател на
Надзорен Одбор

for internal use only

In case of the NLB Group and its declaration to the sustainable path, as well as its market position and impact, **independent external verification is needed on a regular basis** to confirm the Carbon Footprint Reports. Also having in mind the investors and other external stakeholders such verification will significantly increase the relevance of the GHG report and have impact on a number of aspects related to Sustainability at the NLB Group, e.g. positively influence our ESG rating, corporate accountability etc.

8.6. Disclosure and reporting

Carbon footprint Report will be disclosed regularly:

- in the NLB Group's Sustainability Report (external)
- in the NLB Net (internally)
- additionally, on other communicational channels as aligned with the Communication.

Further to this, the results will be reported to our investors and other interested public, along with the inquiries which we receive.

Carbon footprint Report will be performed on an annual basis until further notice.

9. Transitional and Final Provisions

This act enters into force after adopting by the relevant Bodies of NLB Banka AD Skopje.

10. Reference Documents

- NLB Group Sustainability Framework,
- NLB Group Sustainability Program,

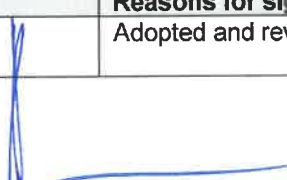
11. Statement of the person who prepared the Internal Document about the Alignment and Approval of the Internal Document

» The person who prepared the internal document hereby ensures that the internal document was submitted for review, alignment and approval to all organisational units in the Bank which are affected by the proposed internal document or its amendments and they approved it. The internal document is aligned with them in a way that its contents are clear, compliant with other internal documents of the Bank and not in conflict with other internal documents of the Bank.

Preparation and Revision

Name and Surname	Reasons for signing
Bogoja Kitanchev Expert Counsellor to the Management Board, ESMS Officer	Adopted and revived

in Skopje, 27.01.2023

Blaž Brodnjak
President of the
Supervisory Board

ПРИЛОГ

1. Листа на опсег 3 категории

Почетно (Upstream) или Крајно (Downstream)	Опсег 3 Категорија
Почетни (Upstream) Опсег 3 Емисии	1 Купени стоки и услуги
	2 Капитална стока
	3 Активности поврзани со гориво и енергија (не се вклучени во Опсег 1 и 2)
	4 Почетен (Upstream) транспорт и дистрибуција
	5 Отпад што се создава при работењето
	6 Деловни патувања
	7 Патување на работа на вработени
	8 Почетни (Upstream) изнајмени средства
	9 Краен транспорт и дистрибуција
Крајни (Downstream) Опсег 3 Емисии	10 Преработка на продадени производи
	11 Користење на продадени производи
	12 Третман на продадени производи на крајот на животниот век
	13 Крајни изнајмени средства
	14 Франшиза
	15 Инвестиции

Извор: Корпоративен синџир на вредност (Опсег 3) Стандард за пресметување и известување – Дополток

2. Збир на податоци за пресметка на Јаглеродниот отпечаток

Општи податоци	
Површина	[m ²]
Број на вработени	[Нумерички податоци]

Опсег 1		
Возен парк [по возило]	Вид на гориво	[дизел, бензин]
	Потрошувачка	[л /100км]
	Растојание	[км]
	Тип на возило	[ICE, PHEV, BEV, HYBRID]
Греење	Природен гас	[m ³]
	ТНГ	[m ³]
	Окружно греење	[kWh]
	Нафта за греење	[л]
	Топлинска пумпа	[kWh – види електрична енергија]
Друго	[наведете]	
Ладење	Гасови за ладење	[наведете]

Опсег 2		
Потрошувачка на електрична енергија	Електрична енергија	[kWh]
	Енергетска мешавина од испорачаната електрична енергија	[удел на извори на енергија]
Производство на електрична енергија	Електрична енергија	[kWh]
	Извор на електрична енергија	[соларни, ветерни, хидро, геотермални итн.]

само за интерна употреба

Опсег 3		
Деловно патување	Патување со авион	[дестинација]
		[км]
	Патување со воз	[дестинација]
		[км]
	Патување со автомобил	[дестинација]
		[км]
		[тип на возило]
		[тип на гориво]
	Патување со приватен автомобил	[дестинација]
		[км]
		[тип на возило]
		[тип на гориво]
	Такси	[број на возења]
		[просечна цена]
[трошок за такси]		
Градски автобус	[дестинација]	
	[км]	
Меѓуградски автобус	[дестинација]	
	[км]	
Употреба на хартија	Количина на употребена хартија	[кг, број на листови хартија]
	Количина на употребена рециклирана хартија	[кг]
	Количина на рециклирана хартија	[кг]
Вода	Количина на употребена вода	[л, м ³]
	Количина на повторно употребена/рециклирана вода	[л, м ³]
	Непречистена отпадна вода	[л, м ³]
Отпад	Количество на произведен отпад	[м ³ , кг]
	Вид на отпад	[наведете]
	Количество на рециклиран отпад	[м ³ , кг]
	Количество опасен отпад	[м ³ , кг, тип]
Вработени кои патуваат на работа	Растојание помеѓу домот и канцеларијата	[км]
	Тип на возило	[воз, меѓуградски автобус, градски автобус, автомобил]
Инвестициско и кредитно портфолио	Пресметано од страната на Тек на ризик. Одговорноста на внесувањето податоци е во согласност со КУС процесот и организациските единици поврзани со него.	